

Plug In

SVERIGES STÖRSTA SAMVERKANSPROJEKT
FÖR ATT FÖRHINDRA STUDIEAVBROTT

Innehåll

Studieavbrott – en prioriterad fråga	3
Plug In	5
Deltagande regioner och kommuner:.....	5
PlugInnovation.se.....	6
Framgångsfaktorer	6
Individcentrerat arbetssätt.....	7
Koll och uppföljning	7
Bemötande	7
Flexibilitet	7
Samverkan	8
Resultat och exempel från Plug In	8
Attitydförändring har skapat färre studieavbrott	8
Avslutning	10
Följ den fortsatta satsningen	10

Studieavbrott – en prioriterad fråga

I Sverige finns ett stort antal elever som har hög frånvaro och som lämnar gymnasieskolan utan slutbetyg med grundläggande behörighet. Skillnaden mellan pojkars och flickors studieresultat är relativt stor. 72 procent av flickorna har fem år efter att de påbörjat gymnasiet avslutat sin utbildning och uppnått grundläggande behörighet medan endast 63 procent av pojkarna gjort det.¹

Källa: Skolverket

Studieresultat 5 år efter skolstart för elever som började gymnasiet 2007

Att motverka studieavbrott är en viktig del i arbetet med att förebygga utanförskap. Ungdomar som inte fullföljer gymnasiet riskerar att hamna utanför samhället med svag eller ingen förankring till arbetsmarknaden.

Studieavbrott är en prioriterad fråga bland Sveriges kommuner. Mot bakgrund av detta tog Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillsammans med fem regioner initiativ till metod- och strukturpåverkansprojektet Plug In som påbörjades i februari 2012 och avslutades i juni 2015.

Forskning visar att gruppen elever som avbryter sina gymnasiestudier är mycket heterogen och att orsakerna ofta är en kombination av individuella och strukturella faktorer. För att minska studieavbrotten krävs därför åtgärder på både skolnivå och i samhället i stort.

Plug In har utgått från denna kunskap genom att involvera aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Målgruppen har varit elever i riskzon för studieavbrott och unga vuxna som redan har avbrutit sina gymnasiestudier. I åttio så kallade lokala metodverkstäder i 47 kommuner har olika insatser och metoder prövats i syfte att minska studieavbrotten.

¹ Källa: Skolverket, samtliga elever som skrevs in på ett gymnasieprogram– nationellt eller enskilt år 2007

Tillsammans har parterna i Plug In under tre år identifierat utmaningar, bidragit till lösningar och ökat kunskapen om avbrottsfrågan. Nya arbetssätt och samverkansformer som minskar studieavbrott har vuxit fram. Gemensamt har parterna skapat möjligheter till förbättrat arbete med målgruppen och fortsatt spridning av erfarenheter och kunskap om avbrottsfrågan.

Plug In finansierades av Europeiska Socialfonden och av de medverkande parterna. Totalt har projektet omslutit 130 miljoner kronor.

Plug In

Sveriges största samverkansprojekt för att motverka avhopp från gymnasiet

Plug In organiserades i ett framgångsrikt flernivåsystem med SKL som central projektägare, fem regionala delprojekt och ett åttiotal metodverkstäder på kommunnivå.

Syftet var att bidra till att minska studieavbrotten i gymnasieskolan och att få fler ungdomar att avsluta sin utbildning med godkända betyg. Målgruppen var personer, 16 år och äldre, som riskerar att avbryta sina studier i ungdomsskolan/gymnasieskolan eller som redan har avbrutit sina studier.

Med närmare 80 metodverkstäder i 47 svenska kommuner är Plug In landets hittills största projekt för att stötta ungdomar till att fullfölja gymnasieskolan. Över 7700 ungdomar som avbrutit sina gymnasiestudier, eller varit i riskzonen för att göra det, har deltagit i någon av Plug In:s metodverkstäder. 75 procent av metodverkstäderna har i någon grad implementerats i de deltagande kommunerna.

Deltagande regioner och kommuner:

Göteborgsregionen: Göteborg, Kungälv, Alingsås, Stenungsund, Partille, Härryda och Mölndal.

Västerbotten: Lycksele, Skellefteå, Storuman, Vännäs, Norsjö, Vilhelmina och Umeå.

Kalmar län och Södra Småland: Älmhult, Oskarshamn, Lessebo, Högsby, Markaryd, Borgholm, Kalmar, Mörbylånga, Torsås, Växjö, Mönsterås, Hultsfred, Vimmerby, Västervik, Tingsryd, Ljungby och Haganäs.

Östsmåland: Motala, Norrköping, Finspång, Linköping, Valdemarsvik, Söderköping, Kinda, Ödeshög, Boxholm, Ydre och Tranås.

Jämtland: Östersund, Strömsund, Åre, Berg och Krokom.²

² Efter att Plug In avslutats har Södra Småland, Östsmåland och Jämtland bytt namn till Region Kronoberg, Region Östergötland och Region Jämtland-Härjedalen.

PlugInnovation.se

PlugInnovation.se är en digital plattform med fokus på studieavbrott. Webbplatsen initierades och byggdes upp inom ramen för Plug In och kommer även i fortsättningen vara ett nav för avbrottsfrågan i Sverige.

Där har de metoder som utarbetats och prövats i de deltagande kommunerna samlats. Även forskning på området har tillgängliggjorts.

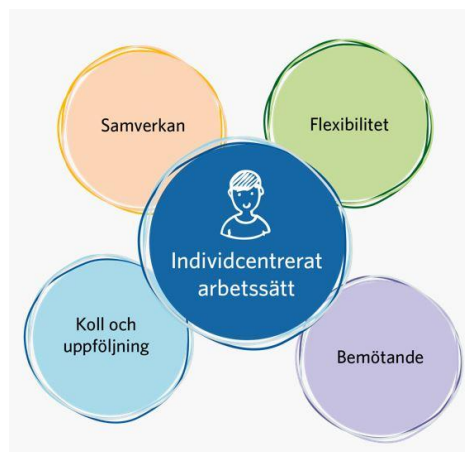
Tillsammans med PlugInnovation har de regionala projektkanslierna bidragit till utvecklingen av verkstädernas arbete och inriktning. Det är i verkstäderna som det huvudsakliga utvecklingsarbetet har skett, i verksamhet direkt mot målgrupp. Metodverkstäderna har haft stor variation i innehåll och utformning. De vanligaste typerna av insatserna har kategoriserats så här av PlugInnovation.

- Mentorskap/coaching
- Identifiering och kartläggning av riskgrupper
- Uppsökande verksamhet
- Överlämning från grund- till gymnasieskola
- Elevhälsa

Framgångsfaktorer

Under slutfasen av projektiden genomförde PlugInnovation, med en kvalitativ forskningsansats, djupstudier i tio av de deltagande metodverkstäderna. Syftet var att närmare undersöka de modeller som använts och tydliggöra hur olika insatser fungerar och varför det fungerar. Men även för att belysa hur metoder och program som i internationell forskning visat sig framgångsrika för att motverka studieavbrott fungerar i en svensk, samtida kontext.

Fem viktiga dimensioner framträdde som särskilt centrala i arbetet.

Individcentrerat arbetssätt

Djupstudierna visar att själva grunden för att lyckas stötta elever i riskzonen för studieavbrott till att fullfölja sin utbildning är ett individcentrerat arbetssätt där man beaktar elevens helhetsbehov. Det handlar om att utifrån ett brett perspektiv utreda vad som hindrar elever från att komma till skolan, delta i undervisningen och lyckas med sina studier samt att beakta behov som även sträcker sig utanför ett pedagogiskt stöd.

Koll och uppföljning

Att ”hålla koll” på eleverna är en avgörande framgångsfaktor för att motverka studieavbrott. Skolor som systematiskt kartlägger och följer upp faktorer som indikerar en distansering från skolan och lärandet lyckas bättre med att identifiera de elever som riskerar att avbryta sina studier och därmed ökar även möjligheterna att agera i avbrottsprocessen. Verkstäderna i Plug In har arbetat med olika typer av uppföljning. Både nya rutiner för överlämning mellan grund- och gymnasieskolan, tidiga uppföljningssamtal med nya elever samt utformning av nya strukturer och funktioner med uppdrag att fånga upp och stötta elever i behov av stöd såsom elevcoacher, utökad mentorstid och förändrade arbetslagsstrukturer.

Men det räcker så klart inte bara med att ha bra system och rutiner för att identifiera elever i riskzonen för studieavbrott. Man måste utarbeta strategier för att möta de identifierade elevernas olika behov med anpassningar och olika insatser som en del av det förebyggande arbetet.

Bemötande

För ungdomar som riskerar att avbryta sina studier är starka relationer till vuxna i skolan särskilt viktigt. Detta eftersom relationerna stärker individens anknytning till skolan. Genom ett systematiskt relationsskapande arbete skapas en god grund för elevernas anknytning till skolan. Många verksamheter inom Plug In har mycket framgångsrikt arbetet med till exempel skolcoacher, förstärkta elevhälsoteam för att stötta pedagogerna i det sociala arbetet.

Flexibilitet

Många ungdomar i Plug In:s målgrupp har en historik av låga resultat, låg närvaro och "skolmisslyckanden" bakom sig. För att nå dessa ungdomar behöver man tänka fritt och mindre traditionsbundet. Det är viktigt att skolan utvecklar flexibla arbetssätt för att möta ungdomarnas behov. Genom lyhördhet och ibland små förändringar kan förutsättningarna för individen ändras på ett

positivt sätt. Flera av de medverkande verksamheterna i Plug In har fokuserat på att hitta lösningar i form av flexibel studietakt, blockläsning och nya metoder för att kartlägga och söka upp ungdomar i KAA.

Samverkan

Elever som redan har avbrutit sina studier eller befinner sig i riskzon för studieavbrott befinner sig ofta i komplexa situationer och behöver stöd från flera olika professioner och instanser i samhället. För den enskilde individen kan kontaktytorna upplevas svåra att överblicka och det kan kännas oklart med vem, hur och varför olika kontakter ska tas. Genom tydlig samverkan, inom skolan såväl som utanför, kan antalet kontakter reduceras och individens ramar sättas i fokus, snarare än organisationernas. I Plug In har förbättrad och utökad samverkan utgjort ett viktigt fokus. Skolor och andra verksamheter har utvecklat strukturer, forum, rutiner, arbetssätt och nya funktioner för att möjliggöra ett produktivt samarbete kring elever och unga i behov av olika typer av stöd. Arbetet har kretsats kring system för att dela information och samordna insatser.

Viktigt att betona är att man måste arbeta med samtliga av dessa framgångsfaktorer parallellt för att skapa en skola där fler elever kan nå gymnasieexamen.

Resultat och exempel från Plug In

Många av projektverkstäderna i Plug In har nått fantastiska resultat i sitt arbete med att få fler elever att slutföra sina studier och stötta de elever som redan hoppat av gymnasieskolan att återgå i studier eller annan sysselsättning. Att hela 75 procent av projektverksamheterna har implementerats i någon form visar att kommunerna värdesätter arbetet som genomförts och vill arbeta vidare för att fler elever ska slutföra sina studier.

På Oscarsgymnasiet i Oskarshamns kommun minskade studieavbrotten på IM under läsåret 2012/2013 från 8,4 procent till 1,3 procent.

Under vårterminen 2014 ökade närvaron på IM på samma skola från 76,8 procent till 85,2 procent och på de nationella programmen ökade närvaron från 86,2 procent till 88,7 procent.

Lsåret 2011/2012 låg den totala andelen studieavbrott från samtliga gymnasieskolor i Jämtlands län på ca 13 procent. Juni 2014 låg studieavbrotten på mellan 2-5 procent på de i projektet deltagande gymnasieskolorna i länet. Så här berättar Strömsund i Jämtland om sitt arbete i Plug In:

Attitydförändring har skapat färre studieavbrott

I Strömsund har ett medvetet arbete med attitydförändringar resulterat i en skola som gör allt för att behålla sina elever fram till studentdagen.

– Vi har jobbat med attitydförändringar hos både personal och elever, berättar Anna Strömstedt, lokal projektledare för Plug In och biträdande rektor på skolan. Vi vill att eleverna ska ha realistiska förväntningar och insikt om konsekvenserna om de väljer att hoppa av skolan innan de nått slutförelse.

Hos personalen har både insikten om vilka enorma kostnader

ungdomar i utanförskap innebär för samhället och personliga konsekvenser för individen, skapat en vilja att verkligen kämpa för att behålla eleverna på skolan.

– Sedan höstterminen 2013 har vi bara haft ett studieavbrott. Innan dess var det betydligt fler men trenden har vänt, konstaterar Anna.

För att hjälpa de elever som har svårt att hänga med i undervisningen finns sedan Plug In-projektet startade en elevcoach på heltid på skolan. Hennes uppgift är att fånga upp de elever som befinner sig i riskzonen. Hon jobbar både lösningsfokuserat och motivationshöjande. Coachen samverkar med mentorer, undervisande lärare, elevhälsoteam och vårdnadshavare.

– Vår skolas styrka är att vi skapat ett så nära samarbete mellan all personal. Vi kan se alla elever och erbjuda individuella lösningar utifrån behov.

Tre av de deltagande regionerna har även riktat sitt arbete mot ungdomar som redan gjort studieavbrott. Där har utvecklingen av arbetet med det kommunala informationsansvaret/aktivitetsansvaret (KIA/KAA)³ utgjort en viktig del av verkstädernas och regionernas arbete.

I Göteborg har till exempel ett stadsgemensamt perspektiv på uppföljning av ungdomar inom det kommunala aktivitetsansvaret, KAA, kommit igång, vilket bland annat inbegriper en stadsgemensam metodhandbok. Genom Plug In ökade uppföljnings- och kartläggningsfrekvensen från 45 procent innan projektet till 95 procent under projektets sista år.

³ KIA övergick 1 januari 2015 till det så kallade kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Avslutning

Plug In har, med sin storlek, geografiska spridning och flernivåsystem, tagit ett samlat grepp kring avbrottsproblematiken i Sverige. Projektet startades med drivkraften att minska studieavbrotten i gymnasieskolan genom att utveckla metoder och samverkansformer som tar sikte på positiv förändring för individ, organisation och system.

Genom att involvera relevanta aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå har Plug In prövat metoder och lyft problematiken kring studieavbrott samt spridit ny kunskap om projektets erfarenheter på samtliga nivåer. Genom decentraliserad styrning och att stora resurser allokerats till lokal nivå för arbete direkt med målgruppen har projektet kunnat täcka en så stor del av den breda problembilden som möjligt.

Genom flernivåsystemet samt projektets tyngd har samverkan inom nivåerna och mellan nivåerna kommit till stånd där sådan tidigare inte har existerat. Regionerna har utvecklat en till kommunerna kompletterande och samordnande roll inom utbildningsområdet, kopplat till regionala kompetensförsörjnings- och tillväxtperspektiv.

Följ den fortsatta satsningen

Hösten 2015 fortsatte satsningen, nu genom Plug In 2.0.

Huvudfokus i det nya projektet är att arbeta vidare med och utveckla de områden som i Plug In identifierats som framgångsfaktorer och därigenom höja kvalitén i skolan så att fler elever slutför sina studier. Målsättningen att sprida medvetenhet och kunskap om avbrottsproblematiken gör att Plug In 2.0 vidgat sin verksamhet till att nu slutligen omfatta 8 regioner.

För er som är intresserad av studieavbrottsfrågan, strategiska upplägg, metodbeskrivningar och råd om hur man kan arbeta för att minska avhoppet rekommenderar vi vår webbplats www.plugininnovation.se. Där har vi samlat alla de deltagande projektens metoder och forskning på området. Du kan även läsa om Plug In och andra projekt som SKL driver för att utveckla skolan på www.skl.se

Ytterst ska satsningen på avbrottsfrågan naturligtvis spela en positiv roll för enskilda ungdomars utveckling och ge förutsättningar för en bra start i livet. Totalt beräknas 3 000 ungdomar spritt över ett 40-tal kommuner nås under Plug In 2.0:s projekttid.

Plug In

Sveriges största samverkansprojekt för att förhindra studieavbrott

Upplysningar om innehållet
Gunnar, Anderzon, gunnar.anderzon@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2015
ISBN/Beställningsnummer: 5412
Text: Johanna Kreicbergs

Plug In

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. Beställningsnummer nr 5412